

[Záměr ve filosofii]

Ve filosofii dost málo znamená záměr, pokud není nalezena cesta k jeho provedení a uskutečnění. Filosof totiž nemůže postupovat tak, že rozostřuje kontury a znepřesňuje přechody od jedné myšlenky k druhé, ale musí každý svůj krok provést tak, aby byl korektní a bez závad. Proto je filosoficky snadné a tudíž i laciné rozvrhovat dalekosáhlé perspektivy a nadhazovat možné cesty atd., což obvykle dělají s velkou bravurou komentátoři filosofických myšlenek (a celých spisů). Takovým způsobem se může leckdy zalesknout pozlátko, s nímž by ani jeho autor, ani nikdo jiný nedovedl nic skutečně filosofického provést (myšlenka má totiž vždycky smysl ve vztahu k širšímu kontextu, takže její nosnost i platnost se ověřuje teprve v rámci vyjasnění, k čemu v dalších krocích vede a dále povede). Někdy je ovšem možno čistě z literárních nebo pedagogických důvodů některé kroky přeskakovat resp. vypouštět. Ale toho se nesmí myslitel dopouštět v samotném postupu svého bádání. Vše, co vypustil, musí být schopen bez dalšího promýšlení okamžitě doplnit, když se ukáže potřeba. V textech základního významu, kde má být odhaleno nebo prokázáno něco vsutku nového, to však nikdy nesmí chybět. Systematickou výstavbu myšlenky ovšem nesmíme zaměňovat s všelijakými historickými reminiscencemi apod. Nápady, glosy a útržkovité myšlenky nemohou ještě samy o sobě vytvořit filosofickou budovu. Souvislosti jedněch myšlenek s druhými musí mít přísně logický charakter. Využívání souvislostí narativních, tj. rétorických, nahražování přísného postupu výmluvností je z filosofického hlediska podvod, tj. je to naprosto nepřípustné. Zejména však každý filosofický text musí být psán tak, aby mohlo být všechno důležité v něm nalezeno jako vyslovené; za určitých okolností je přípustné něco nechat nevysloveno, ačkoliv to je řečeno (to znamená: je to v textu nevysloveně, „nepředmětně“ obsaženo a může to být hermeneuticky odkryto).

(30. 6. 1991)